

POSUDEK VEDOUcíHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autorka: **Barbora KAŠPAROVÁ**
aprobace: učitelství pro 1. stupeň základní školy
akad. rok: 2021/2022
Název práce: **Interakce učitele se žáky po didaktických intervencích**
Oponentka práce: Doc. PaedDr. Martina Maněnová, Ph.D.

1. Koncepce práce

Nejprve potřebná faktografie: diplomová práce B. Kašparové představuje závěrečný text o 68 stranách – včetně inventáře literárních zdrojů. DP je formálně členěna do **tří zásadních kapitol**, z nichž všechny se ještě dále člení na dílčí obsahové celky. Diplomová práce má přílohovou část, která obsahuje seznamy tabulek a grafů a také ukázky komentářů ke sledovaným vyučovacím hodinám.

Soupis použité **literatury** je velmi přesvědčivý a čítá 43 bibliografických pramenů klasických tištěných textů a zdroje v elektronickém tvaru. Nejen z jejich kvantity je zřejmé, že se autorka v tematice interakce a komunikace v primárním školství velmi dobře orientovala, ale že čerpala z literatury v širším vědním záběru (soupis obsahuje texty metodologické, pedagogické, pedagogicko-psychologické, didaktické). Celkovými proporcemi jde o text, který věnuje téměř stejnou pozornost teoretickému základu a poté navazujícímu metodologicko-empirickému šetření.

Ty, co hledají v závěrečných studentských textech systematičnost a logiku potěší, že se čtenář hned v úvodu dovídá o **motivech a cílech**, které vedly autorku k sepsání hodnoceného textu. V centru pozornosti B. Kašparové byla proměna pedagogické interakce a komunikace na 1. stupni základní školy po tzv. didaktických intervencích. Jimi se rozumí zásahy do pedagogického stylu konkrétních vyučujících, kteří byli ochotni pozměnit některé proměnné svého pedagogického působení, a sledovala se odezva na straně jejich vzájemného vztahu se žáky.

Cenné bylo také to, že se diplomantka tak zapojila **do didaktického projektu** Ústavu primární a preprimární edukace PedF UHK a měla možnost blízce kooperovat s pedagogy vysoké školy i s vyučujícími základní školy, kteří se experimentu zúčastnili. Motivy i faktickým zaměřením jde o práci, která je **odborně i společensky potřebná**.

2. Teoretická východiska

Uvedl jsem, že ihned v úvodu (vedle motivů vzniku) se setkáváme s **cíli práce**, které jsou jednak v operačním tvaru, zároveň jsou stanoveny zvlášť pro teoretickou, metodologickou a navazující empirickou část práce.

Struktura práce je podle mého názoru velmi dobře a **logicky vystavěná**. Autorka nejprve pojednává o základních **pedeutologických tématech**, kterými jsou obecné pojetí učitelství, osobnost člověka v roli učitele, zaměřila se na jeho profesní evoluci a dílčí profesní etapy. Následuje souhrn **poznatků o dítěti** v roli

žáka primárního školství. Tato pasáž je klasická a vychází z obecně známých psychologických a sociálních popisů, jak se lze s nimi setkat v reprezentativní literatuře. Teoretický fundament je zakončen **tematikou interakce** mezi účastníky školní edukace, se zřetelem na činnostní pojetí učitelství.

Druhá kapitola je metodologická a hledá odpověď na otázku: jakými cestami lze interakci ve školním prostředí sledovat, zkoumat a hodnotit. S ohledem na zmiňovanou koncepci projektu se zájem soustředil především na známou metodu N. A. Flanderse FIAS a její užitnou hodnotu. Tato metoda byla pak masivně nasazena v podmínkách primárního školství.

Celou teoretickou pasáž hodnotím jako **solidní základnu pro navazující empirickou část**. Mám jednu připomínku: za logičtější bych považoval, kdyby na kapitolu 1.1 bezprostředně navazovala kapitola 1.3 a teprve poté by se autorka věnovala osobnosti dítěte a jeho roli v primárním školství.

3. Empirická část práce

Výzkumná část práce část je dobře pojatým a promyšleným šetřením, složeným z dílčích výzkumných procedur. Smyslem šetření bylo poznat a porovnat interakci mezi účastníky školní edukace PŘED a PO didaktických intervencích. Klíčovou otázkou bylo, zda se změnou pedagogického stylu učitele se mění také vztahy mezi účastníky edukace.

Z popisu výzkumné části se dovídáme, že se výzkum týkal 6 vyučujících s různou délkou pedagogické praxe. Spojovalo je působení ve 4. a 5. třídách základní školy. Autorka nejprve provedla šetření **PRE**, tedy sledovala vyučování v přirozených podmínkách školy u vyučujících, kteří pracovali běžným a navyklým stylem. Poté se zaměřila na etapu **POST**, ve které se už měly promítnout změny v pedagogickém stylu učitelů po didaktických intervencích. Je třeba uvést, že kódování prostřednictvím metody FIAS probíhalo s využitím softwaru CodeNet, který umožnil pohledět na výsledky prostřednictvím základních statistických a vizuálních zobrazení. Následovala očekávaná **komparace** obou stavů, popis změn a příslušné interpretace.

K jakým zásadním závěrům autorka dospěla: naprostá většina respondentů se především ve fázi **PRE** projevila, jako vyučují s relativně stabilním vyučovacím stylem. Ten byl produktem letité zkušenosti, která se opírala o „úspěšné“ komunikování se žáky a navazujícími pedagogicko-didaktickými a sociálními efekty. Na stranu druhou je třeba říci, že se vyučující nebránili intervencím do jejich pedagogického stylu a byli sami v očekávání příslušných změn. **Porovnáním PRE a POST se ukázalo**, že interakce a komunikace po intervencích je škálově bohatší, více zaměřená na projev a osobnost žáků a má výsledky jak v průběhové, tak rezultativní části vyučování. **Obecnějším závěrem** pak je, že učitelství je proměnlivá společenská profese, která má nejrůznější osobitě podbarvené podoby.

Domnívám se, že rozsahem a způsobem zpracování je praktická část **standardně zpracována a je v očekávaném tvaru**. Také k empirické části mám jednu připomínku: na s. 64 autorka shrnuje výsledky celé empirické části. Domnívám se, že by tato pasáž mohla být rozsáhlejší a více výstižná.

4. Inspirace - otázky k obhajobě

Navrhuji, aby se autorka při obhajobě soustředila mimo jiné na tyto otázky:

a) Ve kterých učitelských kompetencích se nejvíce projeví změny PRE a POST daného interakčního šetření?

b) Jaký dopad na výzkumné šetření by měla skutečnost, kdyby se kódování neodehrávalo přímo v prostředí školy, ale bylo by založeno na sledování a hodnocení průběhu vyučování z televizního záznamu?

5. Závěr - shrnutí

Hodnocená diplomová práce splňuje nároky na práce tohoto druhu a s ohledem na bezproblémovou spolupráci s vedoucím práci ji

navrhuji klasifikovat.....(B)

V Hradci Králové 18/07/2022

Doc. PhDr. T. Svatoš, Ph.D.
Katedra pedagogiky a psychologie PdF UHK